

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ενότητα 4^η : Ηθική

Ρένια Γασπαράτου

Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & της Αγωγής στην Προσχολική
Ηλικία

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Περιεχόμενα ενότητας

- Με τι ασχολείται ο κλάδος της ηθικής φιλοσοφίας;
- Θεωρίες συνεπειών: ωφελιμισμός
- Δεοντολογικές θεωρίες: η κατηγορική προσταγή του Καντ
- Θεωρίες αρετών: Αριστοτελισμός

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Σκοποί ενότητας

- να κατανοήσουμε με τι ασχολείται ο κλάδος της ηθικής φιλοσοφίας
- να κατανοήσουμε τις ηθικές θεωρίες του ωφελιμισμού, της κατηγορικής προσταγής του Καντ & της θεωρίας αρετών του Αριστοτέλη & να συζητήσουμε τα πλεονεκτήματα & τα μειονεκτήματα κάθε θεωρίας
- να εξασκηθούμε στην φιλοσοφική μέθοδο

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

- Ασχολείται με το ερώτημα “πώς πρέπει να πράξω;”
- Αναζητά το κριτήριο της ηθικής πράξης

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Θεωρίες συνεπειών: ωφελιμισμός

μία πράξη είναι ηθική όταν έχει ως συνέπεια την μεγαλύτερη δυνατή ωφέλεια για τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων

(J. Bentham, J.S. Mill κ.α.)

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Οι συνέπειές της!

- Θεωρίες συνεπειών
- Η πιο διαδεδομένη θεωρία συνεπειών είναι ο ωφελιμισμός.

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Ωφελιμισμός

μία πράξη είναι ηθική όταν έχει ως συνέπεια την μεγαλύτερη δυνατή ωφέλεια για τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων

(J. Bentham, J.S. Mill κ.α.)

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Ωφελιμισμός

Όμως:

- Πώς θα οριστεί η έννοια της *ωφέλειας* ή της *ευδαιμονίας*;
- Πώς θα υπολογισθούν όλες οι συνέπειες μιας πράξης;
- Οι μειοψηφίες; Είναι ηθική μια πράξη που ωφελεί έστω την πλειοψηφία, αλλά βλάπτει κάποιους;
- Μπορώ να ταυτίσω τις συνέπειες με την ηθικότητα μιας πράξης;

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Ωφελιμισμός

Όμως:

- Πώς θα οριστεί η έννοια της *ωφέλειας* ή της *ευδαιμονίας*;
 - Ο μετρητής ευδαιμονίας του Bentham
 - Η αξιολόγηση ωφελειών του Mill

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Τα ηθικά καθήκοντα!

- Δεοντολογικές θεωρίες
- Η πιο διαδεδομένη δεοντολογική θεωρία είναι η θεωρία της κατηγορικής προσταγής του Καντ

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Δεοντολογική θεωρία Καντ

- Πώς ξέρω ποια είναι τα ηθικά μου καθήκοντα;
- Ο ορθός λόγος (η λογική) μου υπαγορεύει πώς πρέπει να πράξω
- Ο ορθός λόγος μου υπαγορεύει να πράττω πάντα με γνώμονα την κατηγορική προσταγή

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Δεοντολογική θεωρία Καντ

- Η κατηγορική προσταγή
 - Πρέπει πάντοτε να πράττω έτσι ώστε ο κανόνας της πράξης μου να μπορεί να γίνει καθολικός κανόνας
 - Πρέπει επίσης πάντοτε να αντιμετωπίζω την ανθρωπότητα, είτε στο πρόσωπό μου είτε στο πρόσωπο του συνανθρώπου μου, ως αυτοσκοπό και ποτέ ως μέσο

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Δεοντολογική θεωρία Καντ

- Η κατηγορική προσταγή
 - Οι κανόνες της αποτελούν προσταγές του λόγου
 - Πηγάζουν από την λογική, και γι' αυτό είναι κοινές σε όλους τους ανθρώπους
 - Τα συναισθήματα ή οι συνέπειες μιας πράξης δεν αποτελούν ηθικά κριτήρια
 - Δεν μπορεί η ηθική να ορίζεται με μη-ηθικούς όρους

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Δεοντολογική θεωρία Καντ

Όμως:

- είναι υπερβολικά αυστηρή και άκαμπτη
- είναι κενή περιεχομένου: δεν μας βοηθά να βρούμε τι πρέπει να κάνουμε
- αποκλείει κατά απόλυτο τρόπο τα συναισθήματα, τα κίνητρα και τις προθέσεις που συνοδεύουν τις πράξεις μας
- αποξενώνει τον άνθρωπο από τη φύση του
- αποξενώνει τον άνθρωπο από την κοινωνία

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Ο χαρακτήρας του δρώντος

- Θεωρίες αρετών
- Η πιο διαδεδομένη θεωρία αρετών είναι αυτή του Αριστοτέλη

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Θεωρία αρετών Αριστοτέλη

- καλή πράξη είναι η πράξη που απορρέει από έναν ενάρετο χαρακτήρα
- η καλλιέργεια του χαρακτήρα οδηγεί σε ηθικές πράξεις

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Θεωρία αρετών Αριστοτέλη

Πρέπει να πράττω έτσι ώστε να καλλιεργώ τις αρετές του χαρακτήρα μου

Στόχος:

- πλήρης άνθηση των δυνατοτήτων μου
- η μεσότητα (μέσα από τις πρακτικές αρετές)
- η ευδαιμονία (μέσα από τις θεωρητικές αρετές)

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Θεωρία αρετών Αριστοτέλη

- Είμαι αυτό που συνηθίζω να κάνω
- Η τελειότητα προκύπτει από τη συνήθεια
- Γίνομαι ηθική κάνοντας ηθικές πράξεις
- Είμαι ηθική όταν η μεσότητα και η αρετή γίνει “δεύτερη φύση” μου

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Ηθική

Ποιο είναι το κριτήριο που θα καθορίσει την ηθική πράξη;

Θεωρία αρετών Αριστοτέλη

Όμως:

- Ποιες ακριβώς αρετές θα πρέπει να καλλιεργούμε;
- Έχουν όλοι οι άνθρωποι (παρόμοιες) αρετές & έχουν όλοι τη δυνατότητα να τις καλλιεργούν;

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

• Θέματα για συζήτηση

- Ποιό είναι κατά τη γνώμη σας το βασικότερο πλεονέκτημα και ποιό το βασικότερο μειονέκτημα κάθε μιας από τις τρεις θεωρίες:
 - του ωφελιμισμού;
 - της κατηγορικής προσταγής του Καντ;
 - της θεωρίας αρετών του Αριστοτέλη;

P. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

• Πηγές & βιβλιογραφικές προτάσεις

Γασπαράτου, P. (2013). *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία*. Σημειώσεις Πανεπιστημιακών Παραδόσεων. ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Nagel, T. (1989). *Θεμελιώδη φιλοσοφικά προβλήματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σμίλη.

Πελεγρίνης, Θ. (1997). *Ηθική Φιλοσοφία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.

Σαμπατέρ, Φ. (2003). *Οι ερωτήσεις της ζωής*. Εκδόσεις Αίολος.

Savater, F. (2009). *Μιλώντας στο γιο μου για την ηθική και την ελευθερία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Warburton, N. (2010). *Φιλοσοφία: τα βασικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Αρσενίδη.

Ρ. Γασπαράτου

Εισαγωγή στη φιλοσοφία

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου της διδάσκουσας.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

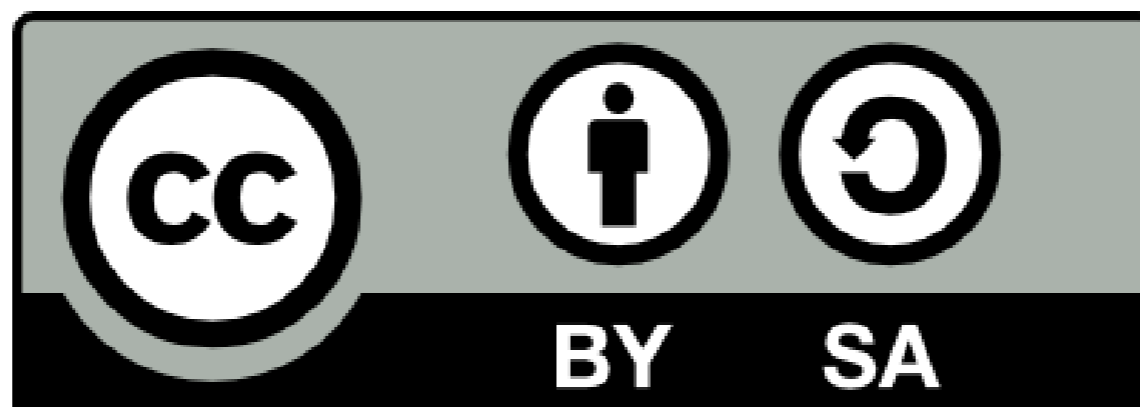
- Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Ρένια Γασπαράτου, «Εισαγωγή στη Φιλοσοφία». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/PN1476/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση.

Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Σύμφωνα με αυτήν την άδεια ο δικαιούχος σας δίνει το δικαίωμα να:

Μοιραστείτε — αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό

Προσαρμόστε — αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο υλικό για κάθε σκοπό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

Αναφορά Δημιουργού — Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό , με σύνδεσμο της άδειας

Παρόμοια Διανομή — Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια όπως και το πρωτότυπο